

Peltolinnut

Jouni Lamminmäki

5.4.2022

KUKA OLEN ?

JOUNI LAMMINMÄKI, VANTAA

- **HARRASTANUT LINTUJA VUODESTA 1980**
- **ERILAISET LINTUSEURANNAT**
- **TEKOPESIEN RAKENNUS**
- **LINTUJEN RENGASTUS**

Agenda

- Maatalousympäristön linnut
- Mitä pellolla voi nähdä ja koska
- Toimia peltolintujen hyväksi

Maatalousympäristön linnut

Kuva: Micha Fager.

Suuri osa Euroopasta on maatalousympäristöä.

Maatalousympäristön linnuston tilanteen parantaminen ja lintukantojen kääntäminen takaisin nousuun on yksi suurimpia linnustonsuojelun ja samalla myös yhteiseurooppalaisen politiikan haasteita.

Maatalousympäristössä on viime vuosikymmeninä tapahtunut huomattavia muutoksia maatalouden tehostumisen ja tilakokojen kasvamisen seurauksena. Tämä on vaikuttanut myös lintuihin. Yleisten maatalouslintujen runsaus on Euroopassa pienentynyt noin 60 % 1980-luvulta nykypäivään. Suomessa taantuma on ollut noin 40 %.

Ilman viljelyä ei ole maatalousympäristöä. Ja ilman maatalousympäristöä on vähän maatalousympäristössä ensisijaisesti viihtyviä lintuja. Myös nykyaikaisessa maataloudessa voidaan huolehtia lintujen hyvinvoinnista.

Mitä pelloilla voi nähdä, koska?

- Maatalousympäristössä voi nähdä paljonkin lintuja
- Kevät on täynnä lintujen laulua. Kasvipeitteisiltä sänkipelloilta linnut löytävät ruokaa kevään vähäravintoisena aikana kasvien vasta heräillessä talven jälkeen. Töyhtöhyppä ja kiuru saapuvat ensimmäisille lumelta vapaille laikuille. Metsähanhille keväinen pelloilla ruokailu on tärkeää valmistautumista pesintään, sillä niiden soisilla pesimäpaikoilla on keväällä hyvin vähän ravintoa.
- Hyönteiset ovat useimpien lintujen tärkeintä ravintoa kesäaikaan. Lähes kaikkien aikuisena siemeniä tai kasvinosia syövien lajien poikaset tarvitsevat aluksi hyönteisravintoa. Ilman sitä ne eivät selviydy. Hyönteisiä on eniten laitumilla, vähiten laajoilla salaojitetuilla viljapelloilla. Hyönteispaljoudesta nauttivat niin haarapääsky, kottarainen kuin keltävästäräkkikin.
- Syksyllä lintujen määrä on suurin. Silloin pelloilla ovat mukana myös kesällä kuoriutuneet nuoret linnut. Valtaosa lintulajeista on syksyllä huomaamattomampia ja piilottelevampia kuin keväällä. Pelloilta saatavan ravinnon turvin siirrytään etelämmäksi kohti talvehtimisalueita. Suomalaiset kurjet saattavat pysähtyä ruokailemaan vasta satojen kilometrien päässä. Syksyllä pelloille kerääntyvät sepelkyyhkyt ja sorsat ovat myös monille metsästäjille mieleistä saalista.
- Talvella lintuja on vähän. Syksyllä muokkaamatta jätetyt pellot tarjoavat ravintoa talvehtiville linnuille. Talviaikainen vihanta on tärkeää peltopyille. Tikli ja muut siemensyöjät ovat riippuvaisia luonnonkasvien siemenravinnosta. Latojen ja muiden linnuille tärkeiden suojapaikkojen ympärillä olevista viljelemättömistä laikuista linnut pitävät. Niiltä voi löytää ravintoa myös myyriä syövä isolepinkäinen.

Laulujoutsen

- Laulujoutsen Suomen kansallislintu laulujoutsen on suurimpia lintulajejamme.
- Viime vuosikymmeninä runsastunut laulujoutsen pesii koko Suomessa järvillä ja soilla. Muuttoaikana parvet lepäilevät järvien ja merenlahtien lisäksi myös pelloilla, joilla laulujoutsenet syövät pääosin vihantaa, mutta niille kelpaavat myös vilja ja muut siemenet.
- Laulujoutsenet saapuvat keväällä maaliskuuhuhtikuussa. Syysmuutto huipentuu lokakuulla.

Metsä- ja merihanhi

- Metsähanhi – Merihanhi Suomessa pesii alkuperäisenä kaksi suurta harmaata hanhilajia: metsähanhi ja merihanhi.
- Metsähanhet pesivät pääasiassa pohjoisen soilla, merihanhet rannikolla.
- Erityisesti kevätmuuttoaikaan huhtikuussa kumpaakin lajia tavataan myös pelloilla. Merihanhet kerääntyvät rannikon läheisille pelloille myös loppukesällä ennen elo-syyskuussa tapahtuvaa syysmuuttoa.
- Metsä- ja merihanhi ovat hyvin samannäköiset. Metsähanhi on merihanhea tummempi, sen nokka on oranssinmusta ja jalat oranssit. Merihanhella on voimakas, kokonaan punertava nokka ja sen jalat ovat vaaleanpunaiset. Lennossa näkyvät leveästi vaalean siniharmaat siipien etureunat.
- Merihanhikantamme on huomattavasti runsastunut. Metsähanhikantamme on viime aikoina vähentynyt ja lajin pesimäalue on pienentynyt.

Muut hanhet

- Pelloilla voi nähdä ruokailemassa myös muita hanhilajeja
- Kanadanhanhi (riistalintu)
- Valkoposkihanhi
- Tundrahanhi
- Lyhytnokkahanhi

Tuulihaukka

- Tuulihaukka oli yleinen koko Etelä- ja Keski-Suomessa, mutta taantui rajusti 1960- ja 1970-luvulla mahdollisesti ympäristömyrkkujen vuoksi.
- Tällä hetkellä maassamme arvioidaan pesivän noin 7 000 paria.
- Tuulihaukka on ennen kaikkea viljelymaiden lintu. Perinteisesti se on käyttänyt pesäpaikkanaan peltosaarekkeiden ja pellonreunametsien vanhoja variksen ja harakan pesiä.
- 1980-luvulla laji saatiin pesimään pöntöissä. Nykyään suuri osa maamme tuulihaukoista pesiikin pöntöissä.
- Peltujen lisäksi tuulihaukkoja pesii jonkin verran myös hakkuualueilla sekä saaristossa.

Sinisuohaukka

- Sinisuohaukka Pellon pintaa matalalla viistävä pitkäpyrstöinen sinisuohaukka on varsinkin muuttoaikana melko tavallinen näky.
- Pitkä pyrstö, pyöreäkärkiset siivet sekä kevyt ja joustava lentotyyli ovat suohaukalle ominaisia piirteitä. Koiras on kauniin harmaansininen, kaukaa jopa lokkimaisen vaalea. Naaras on yläpuolelta tumman ruskea. Muodon ja lentotyylin lisäksi pyrstön tyvellä oleva valkea laikku on hyvä tuntomerkki.
- Valtaosa pääravinnokseen myyriä syövästä sinisuohaukoista pesii pohjoisen Suomen soilla ja metsien avomailla.

Peltopyy

- Peltopyy on ympärivuotinen peltomaiseman asukki.
- Pienikokoinen ruskeanharmaa, punaruskeapyrstöinen peltopyy on helppo tuntea.
- Se suosii laajoja pienipiirteisiä avomaita, joilla on riittävästi suojaista matalaa kasvillisuutta kuten pensaikkoja, korkeaa ruohostoa tai sänkeä. Peltopyylle tärkeitä paikkoja ovat viljelylohkojen pientareet, ojien reunukset, viljelemättömät avomaakaistaleet, latojen seinustat, korkeaan sänkeen puidut pellot sekä kesannot. Talvisin syysviljapellot ovat tärkeitä peltopyyparvien säilymiselle.
- Peltopyykantamme on huomattavasti pienentynyt ja lajin elinalue supistunut jo vuosikymmeniä. Vahva peltopyykanta on jäljellä vain Pohjanmaalla..

Fasaani

- Fasaani Alun perin aasialaista alkuperää oleva fasaani istutettiin Suomeen riistalinnuksi 1900-luvun alussa.
- Koiras ja naaras ovat hyvin eri näköiset, on niille kummallekin ominainen hyvin pitkä teräväkärkinen pyrstö.
- Lajille tyypillisiä elinalueita ovat viljelysmaiden reunamaastot ja taajamat.
- Fasaanikantamme on säilynyt melko vakaana, mikä johtuu paitsi jatkuvista istutuksista myös talviruokinnasta.

Ruisrääkkä

- Piilottelevaa ruisrääkkä ei juurikaan näe. Sen ääni on sitä vastoin monille tuttu. Koiraan soidinääni on kauas kantava narina ”kreek-kreek”, joka saattaa toistua läpi yön lähes tauotta.
- Ruisrääkkä on hieman kottaraista suurempi ruskeankirjava lymyilijä. Vaappuvassa lennossa huomion kiinnittävät punaruskeat siivet. Suurin osa koiraista hakeutuu soidintamaan heinä- tai kesantopelloille.
- Loppukesästä lajin tapaa usein myös viljapelloilta. Ruisrääkät saapuvat Suomeen touko-kesäkuun vaihteessa.
- Viime vuosina ruisrääkkä on ilahduttavasti runsastunut

Kurki

- Majesteettinen kurki on suurimpia lintujamme ja helppo tuntea. Kurjet pesivät pääosin soilla ja järvien rannoilla, mutta poikueet voivat ruokailla myös pelloilla.
- Muuttoaikaan kurjet kerääntyvät peltoalueille parviksi. Ne ovat melko kaikkiruokaisia; muun muassa vilja, oras ja peruna maistuvat.
- Keväällä pääjoukot saapuvat huhtikuussa ja poistuvat syyskuussa. Pelloilta saatava ravintotäydennys on tärkeää, sillä sen avulla kurjet pystyvät muuttamaan seuraaville levähdyspaikoille.

Kapustarinta ja taivaanvuohi

- Kapustarinta on keskikokoinen kahlaajalintu, jolla on musta etupuoli vatsasta naamaan. Muuten laji on pääasiassa kullankeltaisen ja mustan pienen täplityksen kirjavoima. Kapustarinnat pesivät pääasiassa Lapin tunturinummillä ja soilla. Ne pysähtyvät peltoaukeille levähtämään ja ruokailemaan erityisesti kevätmuutolla toukokuun alussa. Tiiviissä parvessa saattaa olla jopa satoja lintuja.
- Taivaanvuohi on helppo tuntea pitkästä, suorasta nokastaan sekä heittelevästä lentotyylistään. Yleensä taivaanvuohen näkee lennossa sen pelästyttyä kulkijaa tai soidinlennossa ”mäkättämässä” pesimäpaikalla. Taivaanvuohi pesii kaikenlaisissa kosteissa ja reheväkasvustoisissa ympäristöissä, myös niityillä. Pääosa linnuista saapuu huhtikuussa. Runsaudeltaan vaihdellut taivaanvuohi on yleisimpiä kahlaajiamme.

Kuovi ja töyhtöhyyppä

- Kuovi on suuri pitkäjalkainen kahlaaja, joka on helppo tunnistaa pitkästä alaspäin kaarevasta nokasta ja ruskeankirjavasta, vaatimattomasta höyhenpuvusta. Se kuuluttaa reviiriään surumielisillä ”kuu-vi kuu-vi” – huudoillaan. Kuovi pesii monenlaisilla pelloilla. Mieluisia ovat avo-ojitetut pellot, kosteat ja avarat rantaniityt, viherkesannot ja laitumet.
- Läntisessä Euroopassa talvehtiva muuttolintu, jonka pääjoukot saapuvat Suomeen huhtikuun jälkipuoliskolla. Kuovi on vähentynyt eteläisessä Suomessa.
- Töyhtöhyyppän heittelevä soidinlento kuuluu lähtemättömästi alkukeväiseen peltomaisemaan. Lentoa säestävät äänekkäät naukaisut.
- Mustavalkea hyyppä on helppo tuntea muun muassa päälakitöyhdestään. Töyhtöhyyppiä saapuu runsaasti jo maaliskuussa. Se onkin varhaisimpia muuttolintujamme.
- Pelloilla pesivä töyhtöhyyppä runsastunut.

Nauru- ja kalalokki

- Viljelijän seurana pelloilla on usein kaksi pienehköä loppilajia: naurulokki ja kalalokki.
- Vanhan naurulokin tunnistaa kesällä kokonaan ruskeasta päästä, punaisista jaloista ja vaaleanharmaasta selästä.
- Kalalokki puolestaan on vaaleapäinen, hieman naurulokkia suurempi. Lisäksi sen siivenkärjissä on enemmän mustaa ja jalat ovat vihertävän keltaiset.
- Kummankin lajin pääjoukot saapuvat Suomeen huhtikuun alussa.
- Lokit pesivät yleensä vesistöissä, joskus myös pelloilla. Peltotöissä paljastuu helppoa ravintoa, muun muassa matoja, minkä vuoksi äestävää traktoria voi seurata kymmeniä, jopa satoja lokkeja.
- Naurulokki on vähentynyt. Kalalokki on runsastunut.

Sepel- ja uuttukyyhky

- Maassamme pesivistä kyyhkyistä selvästi runsaslukuisin on sepelkyyhky, joka puuttuu vain Pohjois-Lapista. Pääasiassa Etelä-Suomessa pesii selvästi harvinaisempi ja pienikokoisempi uuttukyyhky.
- Lajit erottaa toisistaan etenkin sepelkyyhkyyn valkeiden kaulasepelten ja siipijuovien perusteella.
- Sepelkyyhky pesii yleensä viljelysmaiden ja taajamien reunamilla suojaississa seka- ja kuusimetsissä. Uuttukyyhky on kolopesijä, joka suosii lehtimetsiä ja tarvitsee isokoloisen lahopuun tai pöntön pesimäpaikakseen.
- Molemmat ruokailevat pelloilla, muuttoaikoina suurissakin parvissa.
- Ensimmäiset sepel- ja uuttukyyhkyt saapuvat maahamme hyvin varhain. Pääjoukot saapuvat huhtikuun alkupuoliskolla.
- Sepelkyyhky on runsastunut riistalintu. Rauhoitettu uuttukyyhky on vähentynyt huolestuttavasti.

Sarvipöllö

- Hyvinä myyrävuosina viljelysalueiden lähimetsistä kantautuu kevätöinä muutaman sekunnin välein sarvipöllön heikohko, matala ”huu”. Ääni jää helposti huomaamatta.
- Onnistuneesta pesinnästä kesäkuussa kertova poikasten kuuluva öinen kerjuuääni ”viii” on sen sijaan helpommin havaittava.
- Tällä noin variksen kokoisella pöllöllä on päässä höyhentupsut, jotka se häirittyinä nostaa pystyyn.
- Saalisteleva sarvipöllö lentää jäykin ja kevein siiveniskuin peltojen päällä myyriä ja hiiriä jahdaten.
- Se on muuttolintu, joka saapuu Suomeen helmikuun loppupuolelta alkaen.
- Sarvipöllökantamme vaihtelee vuosittain myyrien runsauden mukaan

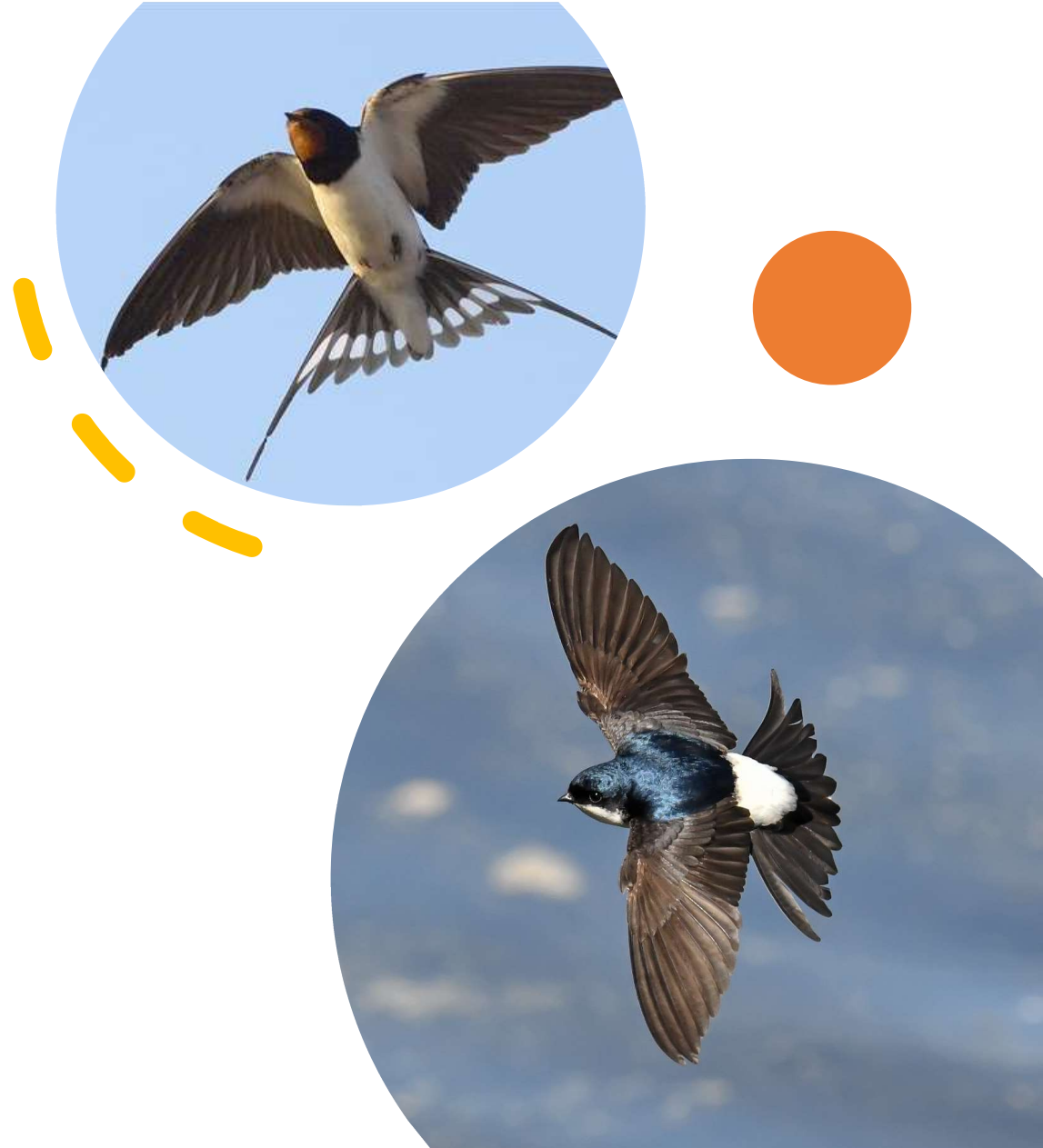
Kiuru

- Äänekästä laululentoa korkealla peltojen yllä livertävä kiuru on maaseudun kuuluvimpia lintuja.
- Se on melko kookas selkäpuolelta ruskeaviiruinen ja heikosti töyhtöpäinen pikkulintu.
- Ensimmäiset kiurut tulevat Suomeen jo maaliskuun alussa, pääjoukot kuun lopulla. Ensimmäiset kiurut kerääntyvät parviksi lumettomille pälville.
- Kiuru viihtyy kaikenlaisilla yli muutaman hehtaarin kokoisilla pelloilla.
- Viime vuosikymmenien aikana kiurun kanta on vaihdellut kesannoinnin yleisyyden mukaan.

Haarapääsky – räystäspääsky

- Pääskyjen ilmaantuminen maaseutumaisemaan toukokuussa on kesän merkki.
- Haarapääskyn tuntee hyvin pitkästä haarapyrstöstä ja punaisesta kurkusta. Räystäspääsky on lyhyempipyrstöinen. Hyvä tuntomerkki on pyrstön tyven suuri valkea laikku. Kummatkin lajit ovat selkäpuolelta tummansinisiä. Pelloilla ruokailee yleisesti myös ruskeaselkäisiä törmäpääskyjä.
- Kotipaikkaukollista haarapääskyä pidetään hyvinvoivan maatalousympäristön tyyppilajina. Pääskyille sopiva ympäristö on avoin.
- Niiden pääravintoa, lentäviä hyönteisiä, on oltava runsaasti saatavilla. Pääskyt viihtyvät erityisesti laitumilla.
- Haara- ja räystäspääskyn pesimämahdollisuudet ovat jo vuosikymmeniä olleet viljelijöiden turvaamia. Lajit ovat lähes täysin riippuvaisia ihmisen tarjoamista pesäpaikoista.
- Tavallisimmin haarapääsky pesii sisällä maatalojen rakennuksissa, kuten navetoissa, konesuojissa ja ladoissa. Maaseudun rakennuskantojen uudistuminen ja hygienia vaatimusten tiukentuminen ovat heikentäneet sen pesimämahdollisuuksia.
- Haarapääskykanta onkin taantunut jopa kolmanneksella parissa vuosikymmenessä. Räystäspääsky muuraa pesänsä yleensä ulkoseinille. Myös sen pesimäkanta on pienentynyt.

Niittykirvinen

- Niittykirvinen pesii muun muassa pelloilla ja rantaniityillä.
- Niittykirvisen tunnistaa kirviseksi pienehköstä koosta ja rusehtavasta, kirjavasta höyhenpuvusta. Se lähtee herkästi lentoon, varoittaa nopealla, kaksi- tai kolmiosaisella ”ist-ist” -äänellä ja jää usein kieppumaan hermostuneesti kulkijan ympärille.
- Saapuu Suomeen keväällä maaliskuussa.
- Pesimäkanta on ollut viime vuosina laskussa.

Västäräkki - keltavästäräkki

- Helposti tunnettava mustavalkoharmaa, pitkää valkoreunaista pyrstöään keikuttava ja aaltoilevasti lentävä.
- Keltavästäräkin erottaa västäräkistä keltaisen vatsapuolen ja vihertävän selän avulla.
- Lajit viihtyvät maatalousympäristössä. Muuttoaikoina pelloilla voi nähdä satojen yksilöiden parvia.
- Västäräkit saapuvat Suomeen huhtikuussa, keltavästäräkit vasta toukokuussa.
- Pääosin peltojen ulkopuolella pesivä västäräkki on säilynyt vuosikymmenet runsaana. Peltoympäristössä pesivä keltavästäräkki on sen sijaan selvästi vähentynyt.

Pensastasku

- Peltojen ojien ja viljelystä poistuneiden niittyjen tyypillisimpiä pikkulintuja on lyhytperäinen ja typpä pensastasku.
- Sen tunnistaa ruskeasta yleisväristä, valkeasta silmäkulmajuovasta ja vatsasta sekä kauniin ruosteenoranssista rinnasta. Pensastasku istuu usein näkyvästi ja peräänsä hermostuneen oloisesti nykien.
- Laji pesii yleisenä aukeiden viljelysmaiemien niityillä, pientareilla ja avo-ojien ympäristöissä.
- Pensastaskut saapuvat Suomeen toukokuussa. Lajin pesimäkanta on pienentynyt huomattavasti viime vuosikymmeninä.

Kivitasku

- Kivitaskun tunnistaa helposti tyvestä valkoisesta, kärjestä mustasta T-kuvioisesta pyrstöstä, joka näkyy sen lentäessä pellon pinnassa.
- Kivitaskun havaitsee yleensä keinuttamassa pyrstöään kiven tai aidan päällä. Koiraalla on harmaa selkä ja päässä ”rosvonaamari”. Naaras on ruskea.
- Saapuu Suomeen huhtikuussa.
- Viihtyvät pienipiirteisessä viljelysmaisemassa, jossa on latoja, pientareita ja kivikasoja pesimäpaikoiksi.
- Kivitaskujen määrä on vähentynyt lyhyessä ajassa puoleen.

Räkättirastas

- Viljelysmailla yleisimmin näkyvä rastas
- Sillä on pitkä pyrstö, valkea vatsa, harmaa pää ja ruskea selkä. Rinnassa ja kurkussa on ruosteenkeltaista.
- Pesii yhdyskuntina peltojen ja viljelysmaiden reunamilla sekä puistoissa ja puutarhoissa.
- Valtaosa räkättirastaista muuttaa etelään talveksi, mutta hyvinä pihlajanmarjatalvina räkättirastaita talvehtii tuhansien parvina.
- Palaavat huhtikuussa muutolta.
- Viime vuosikymmeninä räkättirastas on hiljalleen runsastunut.

Pensassirkkalintu

- Harva on päässyt näkemään pikkulintua, jonka heinäsiirkkamainen siritys kuuluu varsinkin alkukesällä lähes tauotta läpi yön.
- Ilman koiraiden laulua vain harva tietäisi piilottelevan, ruskeaviiruisen pensassirkkalinnun olemassaolosta. Pensassirkkalintu pitää hoitamattomuudesta. Se onkin hyötynyt ihmisen aiemmin luomien ja avoimena pidettyjen elinympäristöjen, kuten niittyjen ja peltojen pensoittumisesta ja osittaisesta umpeenkasvusta. Umpeenkasvavan alueen avoimuuden kadotessa katoavat myös pensassirkkalinnut.
- Pensassirkkalintu on viime aikoina hieman vähentynyt.

Luhta- ja viitakerttunen

- Viitakerttunen ja luhtakerttunen ovat tasaisen ruskeita pikkulintuja, joista ei yleensä havaitse muuta kuin äänen. Ovat äänessä pääosin alkukesällä öisin ja aamuvarhaisella. Nämä lähisukulaiset ovat hyvin taitavia laulajia.
- Laulu onkin paras tuntomerkki. Luhtakerttusen laulu on kiireisen nopeaa ja rönsyilevää. Se koostuu erilaisista särinöistä, rätinöistä, vihellyksistä ja matkinnoista. Viitakerttusen laulu on kiireettömämpää ja pidempään yhtä säettä toistelevaa.
- Molempien pesimäympäristönä ovat pensoittuneet, puoliavoimet maastot, joita löytyy niin rantaniityiltä, peltojen ja ojien reunoilta, pihamailta kuin rantaviidoistakin.
- Viita- ja luhtakerttunen saapuvat kesäkuun alussa ja pääjoukot poistuvat yömuutolla jo elokuussa.
- Ne ovat Suomessa melko uusia ja runsastuneita pesimälintuja.

Pensaskerttu

- Pensaskerttu on yleinen, mutta monille tuntematon maatalousympäristön pikkulintu.
- Sen lyhyt, nopea ja karhea säe kuuluu pellon reunalta, ojan varren pensaasta, puutarhasta, joskus pihapiiristäkin. Pesän tai poikasten lähellä emot varoittavat usein näkyvästi, mutta ovat muulloin varsin huomaamattomia.
- Pensaskertun tunnistaa valkeasta kurkusta, punaruskeasta siivestä ja pitkähköstä pyrstöstä.
- Saapuvat Suomeen toukokuussa.
- Kanta on vakaa.

Kottarainen

- Tumma, parvissa liikkuva ja laulussaan muita lajeja, jopa koneita, matkiva kottarainen on tuttu laji varsinkin karjalaitumien läheisyydessä liikkuville.
- Helppo tuntea tummasta puvustaan, keltaisesta nokastaan ja lyhyestä pyrstöstään. Nuoret ovat lähes yksivärisen harmaanruskeita ja tummanokkaisia.
- Kottaraiset elävät avomailla suurten viljelysaukeiden sekä ranta- ja karjaniittyjen ympäristössä.
- Kottaraisen pesä sijaitsee pöntössä, puun kolossa tai rakennusten tarjoamassa suojapaikassa.
- Kottaraiset saapuvat Suomeen maaliskuussa.
- Aiemmin menestynyt kottarainen on vähentynyt romahdusmaisesti 1970-luvun alusta lähtien. Pääsyy kottaraisen vähenemiseen on laitumien väheneminen.

Iso- ja pikkulepinkäinen

- Pikkulepinkäinen kuuluu kesällä maatalousympäristön lintuihin. Soilla pesivä isolepinkäinen viihtyy pelloilla talvella.
- Pikkulepinkäinen on kottaraisen kokoinen pitkäpyrstöinen lintu. Koiraalla on mustavalkea pyrstö, punaruskea selkä ja päässä leveä musta ”rosvonaamari”. Naaras on punertavan ruskea ja sen kyljillä ja vatsalla on hentoja poikkijuovia. Isolepinkäinen on harmaan, valkean ja mustan kirjava. Myös sillä on kasvoissa ”rosvonaamari”.
- Lepinkäiset istuskelevat saalista tähyämässä näkyvällä paikalla, esimerkiksi pensaan latvassa. Isoja hyönteisiä syövä pikkulepinkäinen vaatii elinympäristöltään avoimuuden ja sopivien tähytyspaikkojen lisäksi tiheätä pensaskasvillisuutta tai katajikkoja suojaiseksi pesäpaikaksi.
- Pääjoukot saapuvat Suomeen toukokuussa. Myyriä syövät isolepinkäiset ilmaantuvat peltomaisemiin syyskuun lopulla. Ne ovat näkyviä talviaikaisia myyräkantojen kurissapitäjiä peltoalueilla.
- Pikkulepinkäinen väheni huomattavasti 1900-luvun lopulla. Isolepinkäiskanta on pysynyt vakaana.

Varislinnut

- Maatalousympäristön yleiset varislinnut ovat useimmille tuttuja. Harakka on pitkäpyrstöinen ja mustavalkoinen. Varis on harmaan ja mustankirjava varsin isonokkainen lintu. Naakka on pääosin musta, erityisesti niskasta harmahtava, valkosilmäinen lintu.
- Lajit pesivät usein metsissä asutuksen läheisyydessä tai peltojen reunoissa. Ne ovat lähes kaikkiruokaisia ja käyttävät hyväkseen kulloinkin eniten tarjolla olevaa ravintoa.
- Harakat vähenivät Suomessa aina 1980-luvulle asti pääasiassa parantuneen jätehuollon ja vainon takia. Tämän jälkeen kanta on hieman kasvanut. Maaseudun variskantamme on selvästi vähentynyt viime vuosikymmeninä, koska ravintoa on entistä vähemmän tarjolla. Sen sijaan kaupungeissa varikset ovat runsastuneet ravinnontarjonnan kasvun myötä. Naakka on viime vuosina selvästi runsastunut.

Varpunen vai pikkuarvunen

- Suomessa pesii kaksi varpuslajia, jotka molemmat viihtyvät parvissa ihmisasutuksen läheisyydessä.
- Varpunen on pikkuarvusta yleisempi ja kooltaan hieman suurempi. Varpuskoiras on ruskean ja harmaan kirjava, naaras kellertävän ruskea. Pikkuarvusella on valkeassa poskessa musta laikku. Lajeja ei juuri löydy pihapiirien ulkopuolelta. Varpusia miellyttävän pihapiirin pitää tarjota sekä ravintoa että suojaa vuoden ympäri. Myös pesäpaikkoja on oltava riittävästi.
- Lajit pesivät pöntöissä ja rakennusten koloissa.
- Pikkuarvunen on runsastunut ja laajentanut elinaluettaan viime vuosina. Varpunen on selvästi vähentynyt.

Tikli

- Kirjava tikli on koreimpia pikkulintujamme. Punainen naama ja siivessä oleva kirkaankeltainen juova erottavat sen kaikista muista linnuistamme.
- Tikli on eteläisen Suomen asukas, joka pesii mieluiten avomaiden reunoilla, puistoissa, puutarhoissa ja maatilan pihapiirissä.
- Talvisin tiklit syövät monien rikkaruohojen, erityisesti takiaisten, siemeniä.
- Viime vuosina niitä on näkynyt usein myös talviruokinnolla. Tiklin runsaus vaihteli suuresti 1900-luvulla. Kantaan ovat vaikuttaneet muun muassa talven ankaruus ja takiaiskasvustojen määrät.

Viherpeippo

- Monenlaisissa ympäristöissä pesivä viherpeippo on yleinen maatalousympäristöissä.
- Sen tunnistaa parhaiten siivellä olevasta pitkittäissuuntaisesta keltaisesta kapeasta laikusta. Höyhenpuvun väritys on vihreän ja harmaan kirjava. Nokka on suurehko.
- Viherpeippo pesii metsänreunojen, hakamaiden ja puutarhojen pensaissa.
- Erityisesti syksyisin ne kerääntyvät pelloille muutamien kymmenien lintujen parviksi.
- Viherpeippo on runsastunut muun muassa talviruokinnan ansiosta.

Punavarpunen

- Alkukesästä monen pellon reunametsiköistä kuuluu punavarpusen kaunis "hii-hy-hiihyy" vihellys.
- Vanha koiras on kaunis, karmiininpunapäinen pikkulintu. Naaras ja nuori ovat vaatimattoman ruskeita ja viiruisia. Koiras laulaa usein näkyvällä paikalla pensaankokolla.
- Punavarpunen pesii viljelysmaiden reunoilla, rehevissä puutarhoissa, metsiköissä ja umpeenkasvaneilla niityillä.
- Se on myöhäinen muuttolintu, joka saapuu Suomeen vasta toukokuun lopussa.
- Viime vuosina laji on hieman vähentynyt.

Pulmunen

- Lähes kaikki ovat kuulleet sananlaskuissa puhuttavan pulmusesta. Harvempi tietää nähneensä lajin.
- Lapin tuntureilla pesivä pulmunen on alkukevällä joinakin vuosina yleinen peltoympäristössä. Parvissa voi olla satoja lintuja.
- Lennessa parvet loistavat kauniin valkoisina. Pulmuskoiras on mustavalkoinen, naaras valkean ja ruskean kirjava.
- Laji on vähentynyt selvästi viime vuosikymmeninä.

Keltasirkku

- Keltasirkku on runsaimpia, yleisimpiä ja laajimmalle levinneitä lintulajejamme ympäri vuoden.
- Sen tunnistaa viiruisesta keltaisesta yleisvärityksestä ja punaruskeasta pyrstön yläosasta. Keltasirkut pesivät pääosin viljelysmaiden ja metsien reuna-alueilla.
- Kauran siemenet ovat keltasirkulle mieluisia ja talvisin keltasirkkuparvet ovatkin vakiovieraita kauralyhteillä sekä puimatta jääneillä pelloilla.
- Keltasirkkukantamme on pysynyt vakaana maatalousympäristössä tapahtuneista muutoksista huolimatta.

Peltosirkku

- Peltosirkku oli muutama vuosikymmen sitten leimallisimpia viljelysmaiden lintujamme.
- Koiras laulaa yleensä korkean puun, pensaun, ladon tai sähkölinjan päällä. Hillityn kauniilla peltosirkulla on vihertävänharmaa pää ja keltainen silmärengas. Vatsa on hailakan oranssi ja selkä ruskea.
- Suomeen peltosirkku saapuu toukokuussa. Se suosii monipuolisia laajoja peltoalueita, joista löytyy vähäpuustoisia reunamaastoja, pensassaarekkeita, avoojia tai tienvarsien puuryhmiä.
- Peltosirkku on vähentynyt romahdusmaisesti viime vuosikymmeninä.

Toimia
lintujen
hyväksi

Lintuystävällinen niitto

Latojen ja kivikoiden ympäristöt

Metsäsaarekkeet

Pöntöt

Pesien säästäminen

Pensaskasvustojen säästäminen

Laidunnus

Linnut tarvitsevat ihmisiä

Maatalousympäristössä esiintyvät linnut tarvitsevat ihmistä. Lintujen hyvinvoinnista voi huolehtia niin suurin kuin pieninkin toimin.

Lintuja voi auttaa muun muassa

- suosimalla suojavyöhykkeitä ja –kaistoja
- suosimalla viherkesantoja
- suosimalla luomua
- suosimalla laitumia
- suosimalla ojanvarsipensaikkoja
- niittämällä mahdollisimman myöhään
- niittämällä keskeltä reunoille
- muokkaamalla vasta keväällä
- rakentamalla pönttöjä
- hoitamalla perinneympäristöjä
- käyttämällä harkiten torjunta-aineita

Esityksen kuvat ja teksti

- Tässä esityksessä olevat kuvat ovat esittäjän, Pekka Malmin, Esko Rajalan ottamia kuvia. Muutamia kuvia on <https://www.naturephoto-cz.com/> sivustolta, jollei kuvaajaa ole erikseen kuvan kohdalla mainittu.
- Tekstissä on käytetty hyväksi BirdLife Suomen julkaisemaa Viljelmin Siipiveikot vihkosta. <https://www.birdlife.fi/wp-content/uploads/2015/12/matalous-linnut-fi.pdf>

Retki

Opastettu linturetki 27.4. klo 18:00 -

Paikka: Hanaböle pellot
(Koivukylänväylän varressa)

Lisätietoja:
<https://www.sll.fi/vantaa/tapahtumat>

Kiitos osallistumisesta!

Jouni Lamminmäki

Email: jouni.lamminmaki@birdlife.fi

GSM +358 50 516 8800

Suomen luonnonsuojeluliitto
VANTAA